

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. дн Божидар Ангелов

на материалите, представени от доц. дн Данаил Данов, за участие в конкурс за академична длъжност „професор“ по професионално направление 1.2. Педагогика (Медийна педагогика), обявен в „Държавен вестник“, бр. 27 от 28.07.2020 година

Данаил Данов е единственият кандидат в конкурса. Висше образование е завършил както следва: 1988, специалност „Тюркология“, „Св. Кл. Охридски“, с отличие; магистратура по „Society and Politics“, Central European University, 1992 – с отличие и „Area Studies“, University of London, 1994 – с отличие.

Има следдипломни специализации в Националната академия на радио и телевизия „Нидерландия“, 2002 и Фондация „Фулбрайт“, 2011.

През периода 1990-2001 работи като журналист – репортер (БНР), редактор - водещ на блок, новини и седмично обзорно предаване, зам. гл. редактор, гл. редактор (Радио Експрес), продуцент (Световни Служби на Би Би Си), изпълнителен директор, зам. ген. директор, и и.д. Генерален Директор (БНР) Между 2001 и 2014 е Програмен директор на Центъра за развитие на медиите, София и Изпълнителен директор на Центъра за развитие на комуникациите и човешките ресурси, София.

В края на 2011 год. защитава докторска дисертация по педагогика на тема „Новите технологии като алтернатива на традиционното обучение“ в СУ; през периода 2012-2014 е хоноруван асистент в ФНПП, СУ, а през 2014, след спечелен конкурс за главен асистент, започва работа в СУ „Кл. Охридски“.

Само две години по-късно, Данаил Данов е избран за доцент по Медийна педагогика, медиазнание и мултимедия, а през 2019 става доктор на науките в направление 1.2. Педагогика след защита на дисертационен труд на тема „Медийната грамотност – генезис, развитие на идеята, предизвикателства и перспективи“.

В рамките на осемте години, през които Данаил Данов преподава в СУ, той

е разработил 30 лекционни курса за бакалаври, магистри и докторанти, които предлага в три факултета на СУ – ФНОИ, ФКНФ и ФЖМК. Разработил е две програми за следдипломна квалификация на студенти, ръководил е дипломните разработките на над 50 студенти. През последните четири години има петима докторанти, от който вече един е защитил успешно докторската си дисертация. Данаил Данов е чел лекции като гостуващ преподавател в двадесет и пет университети, от които над 10 в чужбина. Има издадени 8 монографии, 2 студии и над 80 статии в различни научни издания в страната и по света. Превел е 15 книги от английски на български език.

В настоящия конкурс кандидатът се включва с две авторски монографии – „Дигитализация и образование: иновативност, креативност и интеркултурност“ и „Медийната грамотност – преосмисляне на опита“; една колективна монография, „Теоретични аспекти и приложни изследвания по медийна педагогика“; една студия „Европейската инициатива *Media Coach* като средство за развитие на медийната грамотност в България“ и с девет статии. Всички тези публикации са издадени през 2020 година и всички те са пряко свързани с основните посоки на преподавателската и изследователската му дейност, а именно медийна педагогика, медийна и дигитална грамотност, развитие на обучение и образование в условията на бурно технологично развитие, дигитална педагогика и приложение на съвременните информационни и комуникационни технологии във възпитание, педагогическо взаимодействие, обучение (в това число и чуждоезиково) и учене през целия живот. Именно в тези посоки са ситуирани и основните научни приноси на кандидата – теоретични, изследователски, преподавателски и проектно-базирани.

Анализът на предложените за конкурса монографии показва, че във всички тях централно място е отделено на все по-нарастващото значение на новия тип умения и компетенции на обучаемите като част от същността на образованието на 21 век. Подобряването им, като цел, все повече се превръща в ключов компонент от дейността на изследователи, представители на социалната теория, IT

специалисти и политици по целия свят в опита им да гарантират способността на хората по-пълноценно да участват във всички сфери на съвременния живот.

В този смисъл публикациите на Данаил Данов са част от обществената дискусия за новия тип образование, за чието успешно прилагане е необходима яснота относно същността, тенденциите и възможностите, което то разкрива, както и за моделите, по които това образование може и следва да бъде прилагано. Съобразно разкритите параметри на взаимоотношението медии, комуникации и мултимедия в социокултурната среда, чиито многобройни и разнообразни аспекти кандидатът разглежда в трудовете си, е структурирана своеобразна изследователска ориентация, която включва изграждане на модел на аудиторията; предложена е богата информация за различните мултимедийни продукти и възможностите за прилагането им в образованието; за комуникационното поведение на потребителите; за ефектите от използването на медиите, в това число и при работа с мултимедийни продукти в детската градина и училището. Засегнати са детайлно въпроси като активността на потребителите от различни възрасти по отношение на отделните видове комуникация, особеностите при формиране на медийната компетентност, спецификите на развитието на медийната грамотност; направена е типология на активността към мултимедийното образование.

Данаил Данов прилага достатъчно данни за големия опит, набран през последните десет-петнадесет години в областта на прилагането на дигиталните технологии, който въпреки, че се пресичат с целите за постигане на умения, предполагащи познаване и широка употреба на компютърни технологии и платформи – не търси бъдещето на съвременното образование единствено в рамките на развитието на високотехнологично компетенции. За него наличието на подобни умения освен, че овластява потребителите да създават, съхраняват, разпространяват и обменят информация от всякакъв тип, изисква формирането и на способности за личностно взаимодействие, за решаване на проблеми и за инициативност, за нарастваща вътрешна потребност от гражданска активност. Това, последното, отвежда към формирането на ценности и нагласи, които, както отбелязва Данаил Данов, технологиите сами по себе си не са в състояние да

породят. Вероятно именно по тази причина в предложените за конкурса трудове колегата ясно изразява виждането си, че дигиталната грамотност е комбинация от компетентности, изисквани за пълноценното участие в информационното общество. Става дума за знания, умения и поведение включващи ефективната употреба на устройства като смартфони, таблети, лаптопи и компютри за комуникация, изразяване, сътрудничество. Данаил Данов привежда множество успешни примери за това, как днес гражданската ангажираност се мобилизира най-добре чрез технологиите на дигиталното общество, в което автори и потребители постоянно се сливат и където отсъстват ярко открояващи се лидери и ясно оформени структури. Докато само допреди десет-петнадесет години подобно участие би било резултат основно на целенасочените усилия на институции и организации, конкуриращи се да привличат към себе си и каузата си повече съмишленици. В тази връзка Данаил Данов постоянно показва убедително как новите интерактивни медийни конструкти като интернет и неговите приложения: блогове, уебсайтове, платформи, кибер-общества от различен род, както и мобилните телефони, презентират една огромна медийна промяна. Това е ключовата дума промяна, защото кандидатът недвусмислено доказва в трудовете си необходимостта, а и реалността от смяната на определена парадигма. Практическото осъществяване на всички тези промени обаче би било немислимо, ако пропуснем връзката им с обучението и образованието и най-вече разликите в същността им по отношение на средствата им за прилагане през 20 и 21 век, твърди авторът. Средствата, според Данаил Данов, са мотивирани до голяма степен от социокултурните ценности, споделяни от субектите на образованието, които в контекста на настоящите реалности на 21 век, сериозно се разминават. Защото, ако за повечето „дигитално привнесени“ учители и преподаватели, образователната парадигма на 20 в. е нормално обстоятелство, естествена среда, в която те самите са се формирали и развивали възходящо съгласно характерните ѝ особености, за „дигитално родените“ обучаеми тази парадигма и среда са не само „неестествени“, но най-вече „неработещи“, „несправедливи“ и „неефективни“. Тази промяна е свързана с позиционирането на ресурс за бърза реакция, позволяваща участието на реципиентите в медийните

или комуникационните процеси като се свързват с тези процеси, поставяйки активността в центъра на съвременната комуникационна култура. Силно впечатление в предложените за конкурса публикации прави философската интерпретация на автора, който се спира на определени течения, според мен, главно в сферата на социалната психология. „Въвеждането и прилагането на новата парадигма се налага именно поради обстоятелството, че днес не учителят, а обучаемите вече се намират в центъра на възпитание, педагогическо взаимодействие и обучение. Това ни кара да смятаме, че образованието, което вече е необходимо, следва да бъде в синхрон с философиите на конструктивизъм (constructivism) и конективизъм (connectivity theory), очертаващи именно параметрите на новата образователна парадигма“, според Д. Данов. Така по всички тези проблеми на различни места по света изследователи са изразявали мнения и хипотези, налице са множество разработки, изследващи философиите и на конструктивизма, и на конективизма. В това отношение за фундаментални могат да се приемат тезите на Виготски, представени в труда му „Мислене и реч“ (Виготски, 1983), обуславящ обвързаността между езика и мисленето. Връзката между конективизъм и конструктивизъм по свои начин вижда и Пиаже в труда си „Успехът на разбирането“ (Success of Understanding”, Piaget, 1974). В него авторът посочва, че ученето е търсене, или конструиране на значения, че в процеса на учене тръгвайки от някакво значение обучаемите са постоянно провокирани и мотивирани да изпробват и да конструират нови значения. Тази връзка дава възможност на Данаил Данов да издигне на съвсем друго ниво теоретичния си анализ в сравнение с трудовете му, предшестващи защитата на докторската му теза „Медийната грамотност – генезис, развитие на идеята, предизвикателства и перспективи“ (2019), с които, позволявам си да твърдя, съм много добре запознат.

Но какво е това друго, или, определено по-високо ниво, което предполага и съответните изводи по посока „дигитализацията и образованието: иновативност, креативност и интеркултурност“, за които говори Данов в основния си монографичен труд, представен за конкурса?

Ще бъда лаконичен. Курт Левин се счита за първият изследовател на груповата комуникация, чрез изучаване на груповото общуване и неговата

динамика. Той е провел, получилите световна известност, научни експерименти, свързани с изучаване на груповата комуникация и нейната динамика. Целта на изследванията е била да се установи има ли и каква е зависимостта на убеждаването от повлияването в социалната група. Ето защо за Данаил Данов констатираните трансформации в почти всички сфери на обществото, като и трансформациите в групов и индивидуален план, предпоставят преоценка на парадигмата за социалното действие, както и нова концепция по посока на комуникационните перспективи. Съществена черта в случая е тази, че Курт Левин строи своя модел на връзката “общество-личност”, като обръща внимание не толкова на субект-обектните отношения, колкото на субект-субектните. Фактически аналог на този модел е групата, която вече предполага социалнопсихологическа гледна точка при решаването на възникналите проблеми. Трансформирането на социалното действие в комуникационно действие в почти всички разрез, при дейностите, свързани с изпълнение на всекидневните задачи, взаимоотношенията с институциите, културата, науката, образованието и т.н., издига неговото значение в анализа на Данаил Данов. За него новите медии поставят една особена линия между тях и предхождащите ги средства за комуникация и предизвикват прелом в историята на комуникациите и медиите. За пореден път се появяват основания за етиктиране на медиите на стари и нови, на традиционни и модерни, модерни и постмодерни. Днешните нови медии са базираните в интернет. Те са обозначавани като нетрадиционните или постмодерните комуникации, които инициират и налагат новия тип медийна предопределеност в социума. Наред с традиционните вече медии те предизвикват различен тип следствия, много от които с нееднозначен характер. Отделните сфери на обществото вече се базират на една нова медийно детерминирана траектория, придобиват медийни метаморфози, налагат новия тип комуникация. Комуникирането става все повече медийно обвързано и все по-многопластово опосредствано. Ако трябва да се отговори на въпроса кое е онова, което се случва като резултат от непрекъснатата динамика и реструктуриране на медийно детерминирани комуникации, това е както едновременното универсализиране и

идентифициране на новите медии, така и почти повсеместното им присъствие и взаимозаменяемост в сферата на образованието.

Като обобщение може да се поясни, че дигитализацията като процес на масово и глобално използване на компютърните технологии от индивидуални потребители, организации и бизнес, заедно с различните социокултурни последици от навлизането на дигиталните платформи във всички области на живота, налага обучение и образование от нов тип, изискващи нов вид умения и компетенции, способни да отговарят адекватно на обществените потребности в 21 век и на стремежа към възходящо развитие. Като централна сред тези компетенции Данаил Данов разглежда (дигитално) медийната грамотност разбрана едновременно като мост и средство към образованието на бъдещето. Така традиционната междуличностна комуникация в нейния директен вариант на лице в лице или индиректен стеснява своя периметър в общата структура на комуникациите и като обем и като форма. Мога да твърдя, че по този начин Данаил Данов доказва в трудовете си, че освен с относителното намаляване на дела на междуличностната (лице в лице) комуникация в общата структура на комуникациите, промени настъпват и в медийно опосредстваните комуникации. Така интерактивността постепенно увеличава своя дял и в традиционните медии, което е изключително важно за връзката „медии-образование“.


По-горе споменах, че публикациите, с които Данаил Данов участва в конкурса, маркират като ключова думата „промяна“, защото недвусмислено доказват необходимостта, а и реалността от смяната на определена парадигма по отношение връзката „дигитализацията и образованието: иновативност, креативност и интеркултурност“. И което е важно те дават ясен отговор, защо предишната парадигма вече не работи ефективно.

Изследователската дейност на Данаил Данов върви паралелно с активното му участие в многобройни – национални и международни проекти -свързани с развитието и прилагането на дигиталните технологии в образованието. Колегата е част от международен екип, занимаващ се с разработването на методология за практическо обучение по медийна

грамотност, *European Media Coach Initiative*; работи по новаторски проект на Европейската комисия на тема *European Safe Online Initiative*, пряко изследващ възможностите на родители и семейство да подкрепят безопасното използване на интернет от страна на децата. Участва в национален проект на тема „Обучение чрез средствата на дигитално-медийната грамотност“, особено актуален в условията на настоящата криза, предизвикана от пандемията КОВИД -19. Традиционно се включва в разработването на проекти по НИС като предложеният от него проект „Приложни изследвания в областта на медийната грамотност“ доведе до публикуването на колективната монография „Теоретични аспекти и приложни изследвания по медийна педагогика“, събрала в едно разработки на докторанти и специалисти в посоченото научно поле.

Тези проекти позволяват постоянното обновяване на различните дисциплини, които колегата преподава в СУ „Св. Климент Охридски“, както и активното включване на студенти и млади изследователи в академичното пространство.

Въз основа на всичко изложено по-горе мога категорично да заявя, че доц. дн Данаил Данов, като единствен кандидат в конкурса за професор по професионално направление 1.2. Педагогика (Медийна педагогика) към катедра „Предучилищна медийна педагогика“ към Факултета по науки за образованието и изкуствата“, СУ „Св. Климент Охридски“, отговаря на всички необходими изисквания за заемане на тази академична длъжност и убедено препоръчвам избирането му за академичната длъжност „професор



София, 20.10.2020 г.

проф. дн Божидар Ангелов

